

Гандзілевська Г. Б., Дацко М. І.

ДУХОВНО-МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦІ-ЕМІГРАНТКИ Л. БОГУСЛАВЕЦЬ ЯК РЕСУРС ЇЇ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ

Актуальність дослідження питань, пов'язаних із пошуком ресурсу життєвого шляху особистості – власних сильних сторін людини та можливостей навколишнього світу, доступні їй на певний момент життя (М.Гасюк, О.Гринів) [2] – підсилюються у зв'язку із кризовою ситуацією в країні. Вагомого значення у вирішенні важких життєвих випробувань, з якими зіткнулись сучасні українці, мають установки та переконання, що спонукають діяти згідно своїх ціннісних орієнтацій. А тому вивчення змістовної наповненості цінностей, які формуються під впливом родинно-сімейних поглядів, як ресурс життєвого шляху, є пріоритетним завданням академічної і практичної психології. Дослідження шляхів продуктивної взаємодії людини зі світом все частіше науковці здійснюють крізь призму аналізу індивідуальної історії особистості, її життєвого шляху. Пошуки ресурсних можливостей сучасності націлили наше дослідження на психологічне осмислення історичного минулого, зокрема духовно-моральних цінностей як ресурсу життєвого шляху члена Спілки письменників України, члена літературно-мистецького клубу ім. В. Симоненка, лауреата літературної премії «Тріумф», доньки відомого письменника, активного діяча української діаспори в Австралії, редактора альманаху «Новий обрій» Дмитра Нитченка (Чуба) Лесі Богуславець (Ткач), що і стало *метою* нашого дослідження.

Так, за допомогою психолого-біографічного аналізу життєвого шляху письменниці було прослідковано, що життєвий ресурс формувався у моменти інтенсивних переживань на двох рівнях: особистому (як інтроектвані смисли цінностей родинного життя) й особистісному (як власні смисли, переконання). Своєю чергою це підкреслює вагому роль усвідомлення особистістю власних переконань щодо себе і світу в цілому (життєвої позиції). Життєва позиція письменниці відображає духовно-моральні цінності її родини та в перспективі сприяє протистоянню асиміляційним процесам, збереженню національної ідентичності [3]. Отримані результати підтверджують контент-аналіз збірки оповідань Лесі Богуславець «Чужина, чужина» [4], здійснений у попередніх дослідженнях для виокремлення базових сімейних цінностей письменниці [5]. Так, у ієрархії духовно-моральних цінностей, які, як виділена категорія, займають 7% від усього тексту (це 3439 слів з 49578), найбільш вираженими є такі цінності як патріотизм (1,90%), звичаї та традиції (1,55%), піклування про дітей (1,14%), подружнє взаєморозуміння та вірність – 0,80%, здоров'я членів сім'ї (0,60%), пошана до батьків (0,50%) та гостинність (0,49%). Разом з тим, оповідання Л.Богуславець відображають яскраво виражені духовно-моральні цінності, які займають одне із центральних місць у житті інших сімей українських емігрантів Австралії, про що засвідчено у працях П.Ангелуци [6].

Відмітимо, що наша увага була сконцентрована на цінностях письменниці, що трансливались її родиною як ресурс подолання кризових періодів життя. Приватне листування із письменницею підтверджує, що базовою цінністю для неї є збереження міцності родини: *«Я вірю в те, що коли діти між собою будуть дружні то багато чого можна подолати. Багато, але звичайно не все...»*. Разом з тим письменниця наголошує і на тому, що на становлення цінностей у її родині впливали такі соціально-демографічні фактори як війна, постійні переїзди, еміграція, зміна культурного та соціального середовища, адаптація тощо. Проте, саме на час, коли було так багато негараздів ззовні, внутрішньо її сім'я була міцною та згуртованою. Пріоритетною цінністю Л.Богуславець на сьогоднішній день є збереження традицій родини: *«Вся родина намагається зібратись разом на свята та належно відсвяткувати у теплоту, великому, родинному колі»*.

Отже, на прикладі психологічного аналізу життя та творчої спадщини Л.Богуславець крізь призму формування ресурсних життєвих орієнтирів прослідковано, що серед духовно-моральних цінностей, що трансливались родиною із покоління в покоління, найвагоміше значення у цьому процесі має збе-

реження традицій рідного народу, яке забезпечує сімейна підтримка. Своєю чергою, родина Нитченків, яка зберегла єдність, морально-духовні цінності та патріотичний дух у своїй сім'ї, може слугувати добрим прикладом у контексті подолання життєвих випробувань.

Література:

1. Гасюк М. Б. Стратегії реалізації життєвого шляху особистості в ранній дорослості / Мирослава Гасюк, Оксана Гринів // Актуальні проблеми психології: Психологія особистості : Психологічна допомога особистості / за ред. С. Д. Максименка ; Ін-т психології імені Г. С. Костюка АПН України. – К., 2013. –Т. 11, вип. 7. – С. 207–214.
2. Gandzilevska G., Shyriaieva T. The peculiarities of national identity of australian ukrainians in the works of I. Bohuslavets. / Galyna Gandzilevska, Tetiana Shyriaieva // Problems of Psychology in the 21st Century. –Scientia Socialis Lithuania, 2014 – Vol.8, №1.-P.16–25. ICID: 1100542: <http://oaji.net/articles/444-1403293468.pdf>
3. Богуславець Л. Чужина, Чужина. Оповідання. – К.: Ярославів Вал, 2009 – 208с.
4. Дацко М. Психологічний аналіз сімейних цінностей Л.Богуславець у контексті соціально-демографічних страхів // Українська діаспора: проблеми дослідження : тези доповідей Міжнародної наукової конференції, 27–28 вересня 2016 р., м. Острого / Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Острозька академія», Українське історичне товариство. – Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. – С.279-281
5. Ангелуца П. Австралія надзвичайна. – Австралія, 2001. – 311 с. Режим доступу: <http://www.redcliffedoctor.com.au/Book/UKR/Output/TOC.html>